

Koliko je vredna pleša

Neko civilno sodišče v Angliji je sodilo v zanimivi pravdi. Mistra Jos. Latchforda je zadela prometna nesreča, ki pa je razen kratkega živčnega napada bila brez posledic. Mr. Latchford se tudi za stvar ni več brigal, ko je naenkrat opazil, da mu lasje čudovito hitro izpadajo, dasi prej nikdar ni imel te nadloge. To je spravil v zvezo s svojo nesrečo in vložil tožbo proti šoferju, ki ga je povozil. Ko je prišel na razpravo, ni imel niti lasu več. Dasi strokovnjaki niso bili vsi istega mnenja, se je sodišče vendar postavilo na stališče, da sta šofer in nesreča kriva pleše. Mr. Matchord je prejel 1500 din odškodnine.

Angleške posebnosti

Cerkev angleških svobodnih presbiterancev je na svojem zadnjem sinodu sklenila, da bo odslej izključila iz svoje srede vse tiste pripadnike, ki se bodo ob nedeljah vozili z železnico, tramvajem ali omnibusom. Ta čudni odlok je cerkev utemeljila s še bolj čudnim razlogom, da morajo potniki plačevati vozino, a vsak nakup in prodaja sta ob nedeljah strogo prepovedana.

Električni robot

V Preravi na Češko-slovaškem so uvedli mehnično napravo, ki avtomatično regulira prižiganje in ugašanje luči. Robot sestoji iz dveh celic. Prva je v poslopu mestne elektrarne, druga pa na transformatorju. Čim se znoči, reagirata obe celici na spremembo svetlobe s tem, da zažarijo povsod električne luči.

Delo našega srca

Koliko napora in kako veliko delo izvrši srce, nam pokažejo te številke: srce, ki je komaj veliko kakor pest, izvrši vsak dan delo 16.280 kilogramov metrov, to je delo, da se dvigne 16.280 kg 1 m visoko ali da dvignemo 1 kg 16.280 metrov visoko. V eni minuti gre skozi srce 6 litrov, v enem dnevu 10 tisoč litrov, v enem letu 3,5 milijonov litrov, v 70 letih 250 milijonov litrov krvi.

Ukradena nevesta

Reimmichlova povest podomačena

1

I.

Ime ji je bilo Leja; bila je hči krojača Žnidarja v Grabnjah v koroških hribih. To redko ime ji je izbrala njena botra. Spomladi leta 1903. je namreč šla z romarji v Rim, kjer je videla papeža Leona XIII. Tako je bila za papeža navdušena, da je po sili hotela, naj Žnidarjevo dekle, ki je kmalu po njeni vrnitvi iz Rima prišlo na svet, dobi pri krstu ime tega velikega papeža.

Leja je bila Žnidarjev prvi otrok in je ostala tudi edini njegov otrok. Njena mlada leta so bila zares z rožicami postлана; kajti oče in mati sta jo oba razvajala in ker je Žnidar imel poleg svoje krojačnije še tudi malo kmetijo, ni bilo treba vsakega krajcarja dvakrat obračati.

Ko pa je prišla Velika vojska, se je tudi pri Žnidarju na slabo obrnilo. Oče je moral na vojsko, mati, ki je že jela bolehati, je dala zemljo najemnikom — tako se je zgodilo, da sta s hčerko živeli v hudem pomanjkanju.

Skrbi so priklenile itak že rahlo ženo na postelji in proti koncu vojske je umrla, Žnidar pa se je takoj po vojski drugič oženil.

Zdaj so se začeli za Lejo hudi časi. Bolj ko je oče dekle rad imel, bolj je mačeha mrzela bledikavo, nekoliko trmasto pastorko. Kregala se je zaradi vsake malenkosti nad njo, še kruha ji ni privoščila, kadar pa moža ni bilo doma, jo je tudi udarila. Leja, ki je bila nagle jeze, je mačehi zoprvala, kjer je mogla, nazadnje pa je ušla in se zatekla k teti na Ravne.

Ker pa je imela teta sama dovolj otrok, jo je spravila k nekemu znanemu in dobrotljivemu trgovcu v Trbiž; lepo mestece pod Višarjami, ki je po svetovni vojski prišlo pod Lahe.

V sedemnajstem letu je bila Leja, ko je prišla h gospodu in gospe Poltnik v Trbiž. Tu si je kmalu opomogla. Bleda lica so ji zardela, postala je krepka in postavna in je bila vsa srečna sredi prelepih koroških planin in višarskih hribov.

Gospod in gospa pa sta bila res dobra. Vzljubila sta čedno in hvaležno dekle, ki ni imelo druge napake kakor svojo naglo jezo, in sta jo imela vedno rajši. Dejala sta ji, da lahko ostane pri njih, dokler hoče. Po enem letu sta jo vzela v svojo trgovino za učenko, pozneje pa za pomočnico. Leja je bila pridna, imela je veselje s trgovino in si je zaslužila prav lepe denarje.

Sedem let je že bila pri Poltnikovih in ni mislila na to, da bi se vrnila domov. Tedaj je dobila nekega dne tako pismo od očeta, da se ji je ta kar zasmilil. Pisal ji je, da je doma vse narobe, da ima z drugo ženo dva majhna otroka, od katerih je eden bolj helen kakor drugi, da žena od njih nikamor ne more. Nikogar ni, ki bi bil za na polje, tako da je grunt že čisto zanemarjen. Dekle ne moreta imeti, ker je ni s čim plačati; s krojačnijo je slaba in po vrhu še revmatizem, ki se ga je na vojski nalezela tako ga včasih prime, da po ves teden ne more igle vdeti. Za božjo voljo je prosil hčerko, naj bi vendar prišla domov, da bi pomagala, drugače si ne ve nobene pomoči ne. Tudi tega ji ne more prikriti, da je ona še vedno njegov najljubši otrok in da vedno misli nanjo; ko bi jo le pri sebi imel, se mu zdi, bi bilo vse boljše in lažje. Mačeha naj se nikar več ne boji...

To bridko pismo jo je ganilo in oživilo v njej spet spomin na očeta. Čeprav se je od svojih trbiških dobrotnikov le težko ločila, kajti gospod in gospa Poltnik sta ji bila kakor oče in mati, je vendar sklenila, da pojde domov. Solze so ji obilno tekale, ko se je poslovila, tudi gospod in gospa Poltnik sta se jokala in ji venomer rekala, naj se le spet vrne, če bi ji bilo doma slabo, Poltnikov dom ji je zmeraj odprt...

Ko je prišla Leja domov v Grabnje, je nihče, niti oče, ni spoznal. Bila je velike postave, v lice vsa cvetoča, lasje so ji bili mehko plavi, oči temnomodre — bila je zares lepa. Kmalu so ji na vasi prideli ime: lepa Leja. Ta ali oni ji je rekal: prevzeta frajla, kajti oblačila se je bolj po mestno, govorila pa tudi ni več čisto po domače.

Dekle, ki je bilo v Trbižu razvajeno, se je le težko spet privadilo na domačo sirovščino pri Žnidarju. Domačija je bila vsa zanemarjena. Žnidarjeva druga žena ni znala gospodinjiti in ne skrbeti za red. Dva otroka je imela z Žnidarjem: prvi je bilo dekle, ki je imelo škrofeljne, dečku pa, ki je bil eno leto mlajši, so po škrlatinki bile oči napol slepe. Leji sta se otroka smilila; vdala se jima je in si kmalu pridobila njuno ljubezen.

Mačehi je bilo to še menda kar po volji. Ženska se je sprva bolj po strani držala in si ni upala preveč na pastorko, ki je postala tako postavna in gosposka. Ali to je bilo le nekaj tednov; potem pa je že spet začela godrnjati in zbadati.

Oče je bil ves srečen, da ima spet svojo ljubo Lejo; če je le mogel, ji je napravil kako veselje; včasih je take počel z njo, kakor da je še mičken otroček.

Prav zaradi tega je prišlo do nove vojske v hiši. Mačeha ji je zavidala moževo ljubezen, jela jo je obrekovati in hujskati proti nji, Leja pa ji tudi ni bila tiho; kadar jo je jeza premagala, ji je brusila take v obraz, da so mačehi sapo jemale. Pri Žnidarjevih je bilo hujše ko prej in ni minil dan brez treska in krega.

Leja, ki ni bila več ono nebogljeno dekletce kakor nekdanj, ni mogla več vzdržati. Nekega dne je dala očetu od denarja, ki ga je prinesla s seboj iz Trbiža, nekaj sto šilingov* in ga prosila, naj si najame za ta denar kako deklo, ona ne more več pri hiši ostati. Zaman jo je oče prosil in jo rotil, zaman se je postavil med duri in ji branil iz hiše, Leja je šla.

Šla je k Miloniku, ki je imel v Ziljskih planinah svojo planino, kjer je bila čez leto njegova številna živina, za katero je skrbela planšarica. Milonik jo je z veseljem sprejel in jo poslal za planšarico na svojo planino. Leja si je dejala, da ostane čez leto v planini, na jesen pa se vrne na Laško v Trbiž.

Ali vse se je zasukalo drugače. Za Lejo se je oziral ta in oni, ta in oni jo je zadnje tedne pobaral za roko in srce, najbolj pa je silil zanjo Urbančev Tonč, premožen kmet v Podhomu. Dekle je zavrnilo vse po vrsti, najodločneje pa Tonča, ki je veljal za čudaka in človeka, ki ne more biti pri kraju, pa še za strastnega divjega lovca, ki ga niti najbolj prebrisan lovec ali orožnik ne more zasačiti.

Bolj ko kdaj prej si čul zdaj v Grabnjah in okolici Lejin priimek: »prevzeta frajla«, da, ljudje so jeli celo govoriti, da je ona, prevzetnica, kriva, da sta se z mačeho skregali.

Ta očitek pa je takoj utihnil, ko so pri Žnidarju v kratkih šestih tednih štiri dekle prišle in šle. Delj kakor štirinajst dni nobena ni ostala pri sitni, prepirljivi in jezični Žnidarici.

Iznenada pa se je nekaj zgodilo, kar je življenje pri Žnidarju čisto izpremenilo. Nekega jutra je šla Žnidarica v Hom, češ da si gre po novo deklo, zvečer pa je ni bilo več domov. Drugi dan opoldne so jo našli mrtvo pod Homsko skalo. Pastirji so pravili, da se je utrgala peč in zadela v Žnidarico, da jo je spodneslo in vrglo v pregad.

Čim so jo pokopali, se je Leja vrnila k očetu. Ni bila samo pridna in modra gospodinja, ampak tudi skrbna mati ubogima sirotama. Ali drugače se je zdaj po mačehini smrti vsa spremenila. Bila je potrta, otožna in tiha; včasih se je kar vsa stresla, kakor da jo obhaja huda misel.

(Dalje prihodnjik)

* Šiling je veljal kdajh osem dinarjev.